
ADVIES

Voorontwerp van ordonnantie betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten

---

Aanvrager	Minister Alain Maron
Aanvraag ontvangen op	08-12-23
Advies aangenomen door de Raad voor het Leefmilieu op	29-01-24

Vooraf

Wat het Brussels recht betreft, vereist de doeltreffende bestrijding van invasieve uitheemse soorten de goedkeuring van een ordonnantie en van uitvoeringsbesluiten. Enerzijds strekt onderhavig voorontwerp van ordonnantie tot toepassing van de bepalingen van de verordening (EU) nr. 11443/2014 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten (hierna "IUS-verordening") en van het samenwerkingsakkoord die vereisen dat Brusselse normen worden goedgekeurd voor de uitvoering ervan. Anderzijds wil onderhavig voorontwerp van ordonnantie verder gaan dan de strikte uitvoering van bovenvermelde teksten. Zoals met name artikel 23 van de IUS-Verordening en artikel 193 van het VWEU (Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie) toelaten, vormt het in bepaalde opzichten een strengere nationale reglementering (toevoeging aan de Europese lijst van de nationale lijst en de Brusselse lijst). Deze ordonnantie biedt een kader voor de volgende aspecten van het beleid op het gebied van de bestrijding van de invasieve uitheemse soorten:

- de preventie van invasieve uitheemse soorten;
- de noodmaatregelen;
- de actieplannen;
- het toezicht, vroegtijdige detectie en snelle uitroeiing;
- de beheersing.

Het voorontwerp van ordonnantie voert een systeem van vier lijsten in:

- de EU-lijst omvat de invasieve uitheemse soorten die zorgwekkend zijn voor de Europese Unie;
- de nationale lijst omvat de invasieve uitheemse soorten die zorgwekkend zijn voor België;
- de Brusselse lijst omvat de invasieve uitheemse soorten die zorgwekkend zijn voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- de vierde lijst (= de 'alert-lijst') omvat de uitheemse soorten die nog niet wijdverspreid zijn, maar waarvoor opvolging via het kennisgevingsmechanisme aangewezen is.

De drie eerste lijsten sluiten elkaar uit. De vierde lijst kan soorten bevatten die al dan niet op de drie eerste lijsten staan.

De Brusselse lijst is specifiek gericht op bepaalde uitheemse soorten die noch niet op de EU-lijst en de nationale lijst staan, hoewel hun introductie in de natuur aanzienlijke milieuschade kan veroorzaken. Terwijl de meeste soorten op de Europese lijst niet voorkomen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (wat betekent dat ze moeten worden opgevolgd en dat moet worden voorkomen dat ze zich vestigen), zijn de soorten op de Brusselse lijst al wijdverspreid op het gewestelijk grondgebied (wat betekent dat ze moeten worden beheerd).

Advies

1. Algemene beschouwingen

De Raad verheugt zich erover dat dit voorontwerp van ordonnantie hem eindelijk voor advies wordt voorgelegd en dat de strijd tegen de IUG in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kan worden gevoerd.

1.1 Definitie

De Raad herinnert eraan dat de definitie van invasieve soorten ter discussie staat en dat er geen wetenschappelijke consensus bestaat over de soorten die op de door de Europese Unie opgestelde lijst staan. Het introduceren van uitheemse soorten in onze ecosystemen is een praktijk die enkele honderden/duizenden jaren teruggaat, of het nu is om redenen van productiviteit, sierwaarde, verondersteld aanpassingsvermogen aan de klimaatverandering, etc., zozeer zelfs dat het op de dag van vandaag moeilijk is om te bepalen of bepaalde planten of dieren al dan niet inheems zijn.

Bovendien komt het beschrijven van bepaalde soorten als IUS maar al te vaak neer op het stigmatiseren ervan, waarbij hun primaire status als levende organismen wordt ontkend. Dit negatieve beeld wordt ondersteund door een lexicaal veld dat tegen deze soorten wordt gebruikt. Hoewel ze soms gevaarlijk of schadelijk zijn, lijden soorten die als IUS worden aangeduid onder een discriminerend beeld dat wordt bepaald door de mens die beslist om deze als zodanig te classificeren op basis van zijn belangen (financieel, gezondheid, enz.).

1.2 Versterking van onze ecosystemen

De Raad wijst er ook op dat verschillende soorten op deze lijst al tientallen jaren in onze streken voorkomen. Zou de problematische evolutie van sommige van deze soorten een symptoom kunnen zijn van de kwetsbaarheid van ecosystemen die voorheen veerkrachtig genoeg waren om geen tekenen van verzwakking te vertonen in aanwezigheid van deze flora en fauna van elders? Zonder de noodzaak te ontkennen om bepaalde maatregelen te nemen om de vernietiging van bepaalde leefomgevingen onder druk van deze als exotisch en invasief omschreven soorten tegen te gaan, lijkt het ons echter noodzakelijk om deze niet te demoniseren en te pleiten voor respect voor levende wezens. De effecten van de eventuele introductie van exotische soorten op onze ecosystemen moeten ook vooraf nauwkeurig worden beoordeeld, met name in het kader van pogingen om onze ecosystemen beter bestand te maken tegen de klimaatverandering.

1.3 Identificatie

De Raad is van mening dat het identificeren van IUS bij grote projecten verplicht moet worden gemaakt. Momenteel vertrouwen de studiebureaus op gegevens die op vrijwillige basis worden verzameld. Niet alle invasieve uitheemse dier- en plantensoorten zijn echter op het eerste gezicht zichtbaar. Er is behoefte aan een specifiek verplicht onderzoek met een vaste methodologie.

De Raad merkt op dat in de nota aan de Regering de mogelijkheid wordt geopperd om een « alertlijst » op te stellen om exoten, die invasief dreigen te worden, te kunnen monitoren. **De Raad** merkt op dat deze lijst slechts zeer summier aan bod komt in het voorontwerp van ordonnantie. Hij spoort de Regering dan ook aan om deze lijst in de tekst in te schrijven en bepalingen op te nemen om erover te communiceren.

1.4 Toepassing van de ordonnantie

De Raad vraagt eveneens aan de Regering om de coherentie van dit voorontwerp van ordonnantie met de ordonnantie « pesticiden » na te gaan, meer bepaald wat betreft de benadering van de geïntegreerde bestrijding.

De Raad wijst eveneens op de noodzaak om toereikende middelen (financieel en in VTE) te voorzien voor de gedegen uitvoering van deze ordonnantie.

2. Bijzondere beschouwingen

De Raad is van mening dat het nuttig zou zijn dat de regering ook over de resultaten van de opvolgingsprogramma's zou communiceren. Hij stelt voor dat het volgende uittreksel uit het « Hoofdstuk XIV. Informatie, sensibilisering en stimulansen » als volgt zou worden vervolledigd : « *De regering voorziet daartoe met name : de productie en publicatie van informatie over de betrokken soorten, de ecologie, de verspreidingsroutes, de waarnemingen van de aanwezigheid ervan in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de maatregelen die moeten worden genomen om de opsporing, uitroeiing en/of het beheer van deze soorten te vergemakkelijken en de verspreiding ervan te voorkomen, rekening houdend met de in artikel 14 bedoelde actieplannen* ».

De Raad stelt voor om alle in de ordonnantie vermelde lijsten als bijlage op te nemen, en niet enkel de Brusselse lijst. Deze lijsten worden in de memorie van toelichting immers als exclusief beschouwd (Europese lijst, nationale lijst en Brusselse lijst).

De Raad wijst tot slot op het belang om de artikelen van het koninklijk besluit van 1985 in te trekken die maatregelen voorzien ter bestrijding van bepaalde dier- en plantensoorten. Bepaalde soorten, zoals de distel, die in deze artikelen zijn opgenomen, zijn inmiddels beschermd in het Brussels gewest door de ordonnantie « Natura » van 2012.

*

*   *